

УДК 342.1
Скирта А.А.

асп. НУ «Запорізька політехніка»

**АКТУАЛЬНІСТЬ ДОСЛІДЖЕННЯ ПІДЙОМУ ТА ЗАНЕПАДУ
ДЕРЖАВОТВОРЧИХ ПРОЦЕСІВ У МИНУЛОМУ СУЧАСНОЇ
УКРАЇНИ (НА ОСНОВІ РОЗДУМІВ І. ЛИСЯКА-РУДНИЦЬКОГО)**

Історія українського державотворення тривала та неоднорідна. Ми можемо спостерігати коли державні утворення у минулому сучасної України поставали та занепадали, коли українські території внаслідок певних історичних подій перебували в складі інших державних утворень. Все це наштовхує нас акцентувати увагу на дослідженні причин цих процесів у минулому сучасної української держави. Розглянути дане наукове питання ми би хотіли на основі роздумів українського дослідника в еміграції Івана Лисяка-Рудницького.

Головною умовою постави держави І. Лисяк-Рудницький називає колектив людей, які внаслідок певних історичних, культурних, «розумових» та інш. процесів проходять розвиток на своєму шляху, від «етнічної маси» до народу і вкінці кінців до нації (хоча, як і зауважує сам дослідник, не завжди: «Все-таки тут треба внести деякі корективи: не всі держави заслуговують назву нації. Можна навіть припускати, що більшість історично існуючих держав не були націями. ... З другого боку, існують також «бездержавні нації»«), яка вже хоче самостійно вирішувати свою долю: «Нація – це колектив людей, що хочуть бути державою». Ототожнюючи націю та державу І. Лисяк-Рудницький (зауважимо, що дане ототожнення не є

винятковим, а спостерігається в англійській та французькій мовах, де слово «nation» може означати націю і державу; тому, говорячи про націю ми будемо мати на увазі державу, а конкретніше – державотворчі процеси) знаходить початок формування української держави в період Київської Русі: «Початків формування української нації треба шукати щойно в Київській Русі (чи точніше, в період розпаду Київської держави)». Розпад Київської Русі ознаменувався появою на її теренах нових утворень, серед яких І. Лисяк-Рудницький виділяє Галицько-Волинське князівство та Литовську Русь, яка знаходилася у складі Великого князівства Литовського. Саме на цих територіях «викристалізовувалася» українська нація. Про те, цей розвиток був нетривалий: «нація ... загибає після Люблінської унії». Наступними державними утвореннями у минулому сучасної України можна вважати козацькі установи, про те і вони згодом повторили долю Галицько-Волинського князівства: «Вдруге бачимо це явище в нашій історії на переломі 18 та 19 ст., після ліквідації решток автономних установ козацької України». Характеризуючи це І. Лисяк-Рудницький зауважує, що загибель нації, а отже і держави простежується не тільки у минулому України, а й в історії інших держав: «але в такій гостроті проблема «смерті нації», мабуть, ніде інде не виступала». Зокрема історія Франції має аналогічні процеси занепаду та підйому, про те на відміну від українського державотворення там збереглися «політичні традиції»: «Існували сотні діячів, що виховувалися ще під старим режимом, потім у тій чи іншій формі були причетні до революційного руху, згодом служили в наполеонівській адміністрації й кінчали свій життєвий шлях як «нотаблі» Реставрації чи Буржуазної монархії». Виходячи з цього, І. Лисяк-Рудницький робить висновок щодо головної проблеми українського державотворення: «нема прямого помосту між Україною короля Данила та гетьмана Хмельницького, між Україною Мазепи та Петлюри. Здобутки та традиції перших не могли прямою лінією перейти до останніх. Доводилося починати «наново».

Отже, дослідження наукового доробку І. Лисяка-Рудницького може дати відповіді на життєво-важливі питання українського державотворення, які існують в науковому колі (та не тільки), через винятково новий погляд на державотворчі процеси у минулому нашої країни, бо, як слушно зауважив сам дослідник: «нація проявляється не вишивками, «малоросійським борщем» і т.п., а окремою політикою й окремою високою культурною творчістю». Дослідження цього – є головним завданням нащадків, щоб запобігти помилки минулого.